Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCII. Ч. 201. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 19-го ЖОВТНЯ 1985 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, OCTOBER 19, 1985 No. 201. VOL. XCII.

Українка пише про безіменних в'язнів

Джерзі Сіті, Н.Дж. — Недільне видання „Ню Йорк Таймсу" з 6-го жовтня ц.р. помістило обширного листа Марти Скорупської п.н. „Мученики людської гідности залишились безіменними", прикрашеного ще і відповідним рисунком Браєна Кроніна, на якому під молотом і серпом лежать чотири труни.

Авторка нав'язує до статті колюмніста Антоні Луїса з 19-го вересня ц.р. у тому ж „Ню Йорк Таймсі" п. н. „Питання довір'я". На її думку А. Луїс, обговорюючи проблему довір'я до совєтських чинників, ставить своїм писанням під знак питання також довір'я до компетентности в цих справах деяких західніх журналістів.

Вона цитує зі статті А. Луїса цей уступ, в якому він пише: „Міжнародна Амнестія подала, що чотири політичні в'язні померли в одному таборі праці впродовж останніх 16 місяців, після того, як прохання про їх звільнення з приводу недуги залишилися без висліду."

М. Скорупська дивується як можна було тих мучеників залишити безіменними і далі точно пояснює їхню долю та їхні прізвища, які так добре відомі українцям, але либонь не були гідні згадки у автора статті в „Ню Йорк Таймсі", а це — Олекси Тихого, Юрія Литвина, Валерія Марченка і Василя Стуса.

Подаючи їхню трагедію, авторка закінчує свого листа ствердженням, що залишити безіменними мучеників і генералізувати їхню трагедію — це рівнозначне із тривіялізуванням усіх трагедій і тоді вони не зворушать нікого.

М. Гура обрана „Жінкою Року"

Нюарк, Н. Дж. (О. Твардовський). — Марійка Гура, інженер плянування Директорату системи технологічної обслуги військового летунства, була обрана „Жінкою року" в Центрі розвитку летунства морської фльоти у Вормінстері, Па.

Інж. Марійка Гура

М. Гура була відзначена за її надзвичайний творчий осяг, як теж її діяльну участь в різних жіночих допоміжних активностях. В згаданому центрі працює понад 650 жінок. Під сучасну пору Марійка Гура є віцепрезидентом працюючих жінок на Федеральних посадах, як теж членкою Союзу інженерів-жінок. В роках 1981-83 вона була головою Жіночого дорадчого комітету в цьому центрі.

В часі її головства М. Гура осягнула поважні організаційні успіхи, що мали далекойдучий ефект для жінок і усіх працівників центру. Її технічні проєкти і інженерська майстерність багатократно були відзначені і застосовувані в новаторських починах. Її вибрали на Жінку Року з-поміж сімох номінованих кандидаток.

Марійка Гура — це донька відомої в Ірвінгтоні родини Івана і Кляри Пеленських, власників крамниці ювелірних виробів. Початкову науку закінчила в Нюарку в парафіяльній школі св. Івана Хрестителя, пізніше середню дівочу школу Мерілон у Вест Орандж, а дальше в Пенсильванійському стейтовому університеті. Марійка є дружиною випускника Морської академії в Аннаполісі, Мд., Лева Гури, відомого в минулому чолового змагуна копаного м'яча УСВТ „Чорноморська Січ", кількакратного „Олл-Амерікен" в часі його студій в згаданій академії.

Марійка, як і її батьки, є членкою 214-го Відділу Українського Народного Союзу при УСВТ „Ч. Січ".

Відзначать 60-ліття церкви св. Вознесіння в Клифтоні

Клифтон, Н. Дж. — В неділю 27-го жовтня ц.р., українська православна церква св. Вознесіння відзначатиме тут 60-ліття свого існування та спалення позички.

Ці торжества очолить Блаженніший Митрополит Мстислав в сослуженні настоятеля о. протоієрея Мирона Пахолка та отців з сусідніх парафій.

Зустріч Митрополита Мстислава відбудеться о год. 8:30, Архиєрейська Служба Божа о год. 9-ій. Під час Служби Божої буде посвячення відновленого іконостасу. Співатиме церковний хор ім. Лисенка, диригент проф. Осип Головацький.

О год. 11:30 відбудеться бенкет у Вейн Менор у Вейні, Н. Дж.

На будову величного храму парафія дістала позичку від Українського Народного Союзу.

З України звертаються до „Радіо Свобода"

Лондон (УЦІС). — Тут появився текст нового документу з України, листа до „Радіо Свобода", датованого в червні 1985 року, що його підписали „українці патріоти". Внизу подаємо повний текст листа без мовних і стилістичних поправок.

„До українського відділу „Радіо Свобода" у ЗСА і ФНР.

В умовах радянського режиму все суспільне і творче життя народу є під невсипущим партійним наглядом і всі засоби інформації, агітації і пропаганди — в руках органів безпеки і таким чином населенню СРСР все підноситься у викривленому, неправдивому, зате вигідному для радянської влади, вигляді.

Загальновідомо, що особливий тиск Москви спрямований на Україну, адже український народ є найбільшою поневоленою нацією російської радянської імперії. На Україні всякі форми гноблення, в тому числі і національний гніт, найжорстокіші; тут найширше здійснюється денаціоналізація і русифікація населення і всяке вільне, привдиве слово про минуле і теперішнє життя українського народу є під забороною.

За таких умов єдиними джерелами правдивої інформації на Україні є самвидав і західні радіопересилання, особливо передачі „Радіо Свобода", без яких тепер немислиме будь-яке національне життя народу. З огляду на такий стан речей, ми, українські патріоти, від імені всіх радіослухачів України звертаємося до вас з проханням:

1. Збільшити час радіопередач на українській мові, поширивши їх і на денний час, як це робиться на мовах російській, польській, чеській, угорській і інших;

2. Радіопересилання мають ефект і досягають своєї мети тільки в тому разі, якщо їх чутність, не дивлячись на заглушування, хороша, а тому просимо посилити потужність радіопередач на українські мові і то в діапазонах коротких хвиль 25, 31, 41, 49 метрів, адже вже давно всі нові радіоприймачі в СРСР випускаються тільки з такими діапазонами і лише в незначної кількості радіослухачів є старі або перероблені приймачі з діапазонами 19, 17, 16 метрів чи нижче;

3. Просимо від нашого імені в першу чергу уряди Великобританії і Федеративної Німецької Республіки (а також і інші держави) передавати через такі відомі радіостанції як Бі-Бі-Сі і „Німецька хвиля" поряд з іншими мовами Европи радіопересилання і на українській мові, адже відсутність таких передач є дискримінацією багатомільйонного українського народу — одного з найбільших народів Европи;

4. У зв'язку з тим, що Радянський Союз намагається собі присвоїти всю заслугу в перемозі над Німеччиною у Другій світовій війні і якмога зменшити значення вкладу західних союзників, просимо давати своєчасну і гідну відсіч такій радянській пропаганді, адже відомо (із „Переписки" Президента ЗСА Рузвельта, прем'єр-міністра Великобританії Черчілля і генсека Сталіна), що сам Й. Сталін признається в тому, що без допомоги союзників Радянський Союз не був би спроможний вести війну і зазнав би неминучого краху, і просимо докладно розповідати про участь ЗСА, Великобратанії та інших союзників у Другій світовій війні, про висадку на Сіцілію, Італію, Грецію (хіба це уже був не другий фронт у Європі?) і пояснити велечезні людські жертви Радянського Союзу у війні безглуздим щодо людських життів веденням воєнних дій, в тому числі — примус, спојування солдатів алкоголем, штрафні батальйони тощо;

5. Називати Радянський Союз, як це і відповідає дійсності, останньою імперією сучасності і давати для цього наукову характеристику і приклади загарбницької колонізаторської полі-

(Закінчення на стор. 4)

ЗСА ЗАСУДИЛИ НІКАРАҐУА ЗА ОБМЕЖЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКИХ СВОБІД

Вашінгтон. — Адміністрація президента Роналда Регена засудила і обвинуватила нікараґуанських сандіністів за обмеження громадянських свобід для народу і поширення контролі над робітничими профспілками і Римо-Католицькою Церквою, яка в тяжких умовах, намагалася рятувати принаймні моральні вартості життя в тій країні, яку сандіністи поспішно ліквідують.

Речник Білого Дому Леррі Спікс заявив, що тепер вже цілком добре видно обличчя комунізму в Нікараґуа, бо жадна інша країна, яка хоч назовні хоче показати свій демократичний лад, не дозволяє собі на такі заборони, які застосував проти нікараґуанців їхній лідер Даніель Оретга Сааведра, забороняючи їм друкувати й читати те, що вони хочуть протестувати і домагатися вищого життьового рівня тощо.

Багато з демократичних свобід вже і так були обмежені сандіністами раніщими деклараціями чи ухвалами їхнього уряду в 1982 і в 1984 роках, зокрема перед останніми парляментарними виборами, які, на думку політичних спостерігачів, були кпинами з демократії взагалі.

Особливе місце в останній декларації присвячується засобам масової інформації, а газетам та радіопередачам зокрема. Обмеження громадянських свобід пояснюється нібито посиленою боротьбою антикомуністичних повстанців, так званих „Контрас", яких сандіністи називають „найманцями американського імперіялізму", проти „здобутків соціялізму в Нікараґуа". Головна газета неурядового характеру „Ля Пренса" ще до проголошення декларації була змушена доставляти цензорам свій матеріял і отримувати дозвіл на друк, особливо статтей, які обговорювали справи економіки і оборони та загальної мінародної політики.

Покищо невідомо чи зарядження відноситься також до закордонних журналістів і в якій мірі воно буде застосоване у відношенні до їхніх передач. Дотеперіш ні зарядження до них не відносилися і вони могли передавати для своїх засобів масової інформації все те, що зібрали в Нікараґуа.

Міністер юстиції в сандіністському уряді Родріґез Ресс заявив кореспондентам, що цензура і нові зарядження будуть строго допильновувані його міністерством і особи, які будуть порушувати їх притягатимуться до судової відповідальности.

Проголосивши новий декрет Даніель Ортега заявив: „У відповідь на політику теророизму, що його застосовують ЗСА у відношенні до нашої країни, на проблиски імперіялізму, який підтримують, на жаль, деякі політичні сили в нашій країні, деяка преса і релігійні організації, у відповідь на підривну діяльність з метою послаблення оборонних спроможностей, ми були примушені прийняти ці протизаходи". Так меншбільш звучить пояснення Д. Ортеги, яке у Вашінгтоні назвали суцільною комуністичною пропагандою.

Заплановано громадські імпрези у Філядельфії

Філядельфія. — З Управи Комітету Української Громади у Філядельфії повідомляють, що традиційні імпрези проголошені Управою на початку 1985 року відбуватимуться згідно з попереднім пляном.

І так: Листопадове Свято відбудеться в неділю, 3-го листопада ц.р., Свято Державности в неділю, 19-го січня 1986 року, а Свято в поклоні Тарасові Шевченкові в неділю, 9-го березня 1986 року.

КРИЗА В ІТАЛІЇ МОЖЕ МАТИ ДАЛЕКОЙДУЧІ НАСЛІДКИ

Рим, Італія. — Демісія кабінету прем'єр-міністра Беттіно Краксі в Італії і його неперебільчива критика З'єднаних Стейтів Америки за їхню поведінку під час драми захоплення палестинськими терористами пасажирського корабля „Ахіллє Ляро", італійської компанії, а опісля насильне приземлення єгипетського літака на одному з військових летовищ в Сицилії, може мати далекойдучі наслідки, — кажуть політичні спостерігачі й аналітики.

Ситуація погіршилася ще й тому, що Краксі, після рішення зрезигнувати з прем'єр-міністра, виступив ще з промовою перед парляментом у якій він не тільки з'ясував цілий перебіг подій пов'язаних із захопленням корабля, але також висловив своє розчарування, на його думку, „однобічною" акцією американців, які в цьому випадку поступали не як гостинна країна на італійській території, але як господарі.

Очевидно з опінією Б. Краксі не погоджуються всі політичні партії, що й було причиною його резигнації, а особливо партія республіканців, яка веде пряму прозахідню політику в уряді й парляменті і не наслідує соціялістичної партії Краксі, яка шукає порозуміння з Совєтським Союзом, його сателітами і навіть Палестинською Визвольною Організацією, яка, як відомо, знаходиться під протекторатом Москви. Джованні Спалоліні, лідер республіканської партії, не скриваючи нічого, сказав всю правду в очі прем'єр-міністрові, відтягаючи свою партію з урядової коаліції і рівночасно схвалюючи акцію ЗСА, яка привернула престиж Заходові в боротьбі з тероризмом, явищем який також роз'їдає італійську демократичну систему.

Цікавим у виступі Б. Краксі було тільки те, що він пожалувався парляментові, що американські літаки хотіли також примусити інший єгипетський літак, яким італійці перевозили Махоммеда Аббаса, терориста-ініціятора захоплення корабля „Ахіллє Ляро" із Сицилії до Риму. Коли італійський джет намагався перестерегти американців перед небезпечною акцією, американський пілот заявив італійському, щоб він вступився і не перешкоджав йому у виконанні його завдання. До приземлення не дійшло тільки тому, що пасажирський літак з терористом М. Аббасом летів над територією густо заселеною і ЗСА не хотіли брати на себе ризика катастрофи. Коротко після цього італійці звільнили Аббаса і його спільників і дозволили їм виїхати через Трієст до Югославії, звідки вони висмикнулись до Південного Ємену і тим самим уникнули, принайменше покищо, покарання американським судом. ЗСА гостро запротестували проти такої поведінки.

Після цієї драматичної промови і розкриття ще багатьох інших таємниць із заприязненою державою, тобто ЗСА, Б. Краксі поїхав до президентського палацу і склав резигнацію на руки президента Італії Франческо Коссіґи. Коли демісія уряду була офіційно проголошена засобами масової інформації, республіканські газети в Італії написали: „Із соціялістами співпрацювати не можна; вони в критичній хвилині можуть зрадити навіть інтереси власної батьківщини".

УПЦ В ЗСА МАЄ НОВОГО ЄПИСКОПА

С. Бавнд Брук, Н. Дж. (М. Коломиєць). — В суботу, 5-го і неділю, 6-го жовтня ц.р., тут відбулися торжества хіротонії в єпископа Архимандрита Антонія (о. Івана Щерби), які довершив Митрополит УАПЦеркви в ЗСА Блаженніший Мстислав в сослуженні Архиєпископів Константина з Чикаго і Володимира з Лондону, Англія. Владика Антоній став Єпископом міста Ню Йорк і вікарієм Митрополита для спеціяльних доручень.

Церемонії розпочалися в суботу, 5-го жовтня ц.р., у церкві -пам'ятнику св. ап. Андрія Первозванного після вечірні, коли переведено церемонію номінації Архимандрита Антонія на Єпископа. Новоіменований Єпископ зложив перед Митрополитом Мстиславом та єпископами, що були в його асисті приречення вірно служити Українській Автокефальній Православній Церкві і хоронити та обороняти до останнього віддиху свого життя свою Церкву та її скарби.

Саме висвячення розпочалося в неділю, 6-го жовтня ц.р., о год. 9:30 ранку в присутності 300 вірних у церкві-пам'ятнику. Владика Митрополит Мстислав в асисті Владик Константина і Володимира та вісьмох священиків, відслужив торжественну Богослужбу, до якої співав церковний хор під орудою Тараса Павловського.

Після її закінчення відбулося святочне рукоположення, в часі якого до новосвяченого Єпископа промовив Митрополит Мстислав, звертаючи увагу на те, що УАПЦерква має тисячолітню традицію та виїмкове місце в історії українського народу. Тому він закликав нового Єпископа, щоб він гідно виконував своє завдання і став частиною історії своєї Церкви.

Новосвячений Владика Антоній цілує жезл, який йому вручив Владика Митрополит Мстислав під час церемонії висвячення.

Владика Антоній уділяє святе причастя в асисті священиків.

Відтак Владика Митрополит вручив Єпископові Антонієві жезл, який є символом його посту. Єпископ Антоній став рівночасно членом Собору Єпископів УАПЦеркви, що на сьогодні існує лише у вільному світі — в ЗСА, Південній Америці, Великобританії, Західній Европі, Австралії та Новій Зеляндії та в інших країнах, де живуть члени УАПЦеркви.

На закінчення святочної хіротонії промовив до вірних, що вщерть виповнили церкву-пам'ятник, Єпископ Антоній та прийняв привітання і побажання від своїх парохіян.

О год. 1:30 по полудні в неділю, 10-го жовтня, відбувся святочний бенкет і концерт на честь Єпископа Антонія в Домі Української Культури при УПЦеркві для вірних, представників молодечих та громадських організацій, в якому взяло участь понад 450 осіб. Бенкетом провадили Василь Пастушок в англійській мові і Петро Гурський в українській мові, а о. протопресвітер Павло Гринишин відкрив бенкет, вітаючи і представляючи головних гостей, зокрема достойних Владик.

У концертовій частині програми бенкету виступили зі співом Зиновія Старощак, сопрано, якій акомпаньював Тарас Руденко, студент Семінарії св. Софії в С. Бавнд Бруку; Рафаель Венке, скрипаль при супроводі піяністки Дарії Каранович-Гординської і сопрано Оксана Бринь при акомпаньяменті Аґнес Шмуди.

Єпископ Антоній, якому 38 років, є уродженцем Пенсильванії і його батьки Іван та Дорофія Щерби, були почесними гостями урочистостей. Рукоположений в 1972 році Єпископ Антоній

(Закінчення на стор. 4)

В АМЕРИЦІ

КРІМ 40-РІЧЧЯ з дня заснування, Об'єднані Нації відзначають ще один ювілей: 25-річчя прийняття декларації про надання незалежности колоніяльним країнам і народам. Ця декларація була прийнята в грудні 1960 року. Нині на земній кулі залишилося 19 колоніяльних країн. Головним предметом обговорення в Об'єднаних Націях з цього питання є надання незалежности Намібії, яка перебуває під управлінням Південно-Африканської Республіки.

ВИСТУПАЮЧИ В САН ФРАНСІСКО перед представниками Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО), державний секретар ЗСА Джордж Шулц сказав, що Вашінгтон буде дотримуватися американсько-совєтської угоди 1972 року, яка різко обмежує зусилля великих держав щодо створення протиракетної оборони. На протязі деякого часу асистент Президента з питань крайової безпеки Роберт МекФарлейн і американські військові чини доказували, що угода 1972 року дозволяє переводити досліджения в ділянці лейзерної, кінетичної та іншої нової протиракетної зброї. З іншої сторони, Державний департамент, деякі союзники ЗСА і ентузіясти контролі над збросннями твердили, що така широка інтерпретація суперечить духові угоди і означає її одностороннє анулювання.

У СВІТІ

ЗГІДНО З ІНФОРМАЦІЯМИ з Чіле, противники теперішнього уряду, зглядно військової хунти, продовжують вести терористичні акції проти урядових інсталяцій і людей пов'язаних з урядом. Цього тижня різні політичні групи, переважно марксисти, комуністи і скрайньо-ліві, підклали 14 бомб під різні об'єкти і зірвали пасажирський поїзд у під'їзді до Сантіяго. Крім терористичних актів противники влаштовують голосні демонстрації на вулицях різних міст не зважаючи на те, що поліція є дуже безоглядна у відношенні до демонстрантів і вживає проти них сльозоточивий газ, воду з пожежних автомобілів, а у випадку наглої потреби також гостру зброю. Демонстранти вимагають звільнення всіх політичних в'язнів і привернення демократичних свобід для чілійського народу. Політичні спостерігачі кажуть, що не всі чілійці погоджуються з лозунгами противників, бо дехто пам'ятає, ще „демократію" лівого зразку, зліквідовану теперішньою хунтою.

БРИТАНСЬКІ ПОЛІЦІЙНІ чинники і прокуратура обвинуватили чотирьох індійських сікхів за те, що вони підготовляли атентат на прем'єр-міністра індійського уряду Раджіва Ґанді під час його офіційної візити до Великобританії. Прокуратура покищо не подала до відома ані прізвищ змовників, ані обставин плянованого вбивства. Службовці британського Скотлянд Ярду арештували запідозрених сікхів ще минулої п'ятниці, але не подавали цього до загального відома. Р. Ґанді прибув до Лондону в понеділок, 14-го жовтня, і покинув Великобританію у вівторок, 15-го жовтня, після розмови з прем'єр-міністром Марґарет Тачер й її близькими співробітниками. Політичні спостерігачі здогадуються, що він просив британців сповільнити терористичну діяльність сікхів і кашмірських сепаратистів, які загніздились у Великобританії. Лондонська поліція хоронила Р. Ґанді більше, як кого-небудь перед тим.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКОВІ гелікоптери і японські торговельні кораблі врятували 76 філіппінських моряків із затонутого корабля „Маркос Фаберез", яке пливло в сторону Тайвану, переладоване будівельним матеріялом і рижом. Ніхто не знає причини затонувшого корабля, але спеціяльна урядова комісія розпочала вже слідство, щоб встановити як і коли почав потопати корабель. Гелікоптери розшукують ще за 16-ма моряками, які пропали без вістей."

ЛІДЕР ПАЛЕСТИНСЬКОЇ Визвольної Організації Ясір Арафат поздоровив „з успіхом" Мохаммеда Аббаса, одного з провідників відколеної від ПВО палестинської групи, яка підготовила і зреалізувала плян Аббаса про захоплення пасажирського італійського корабля на Середземному морі. Дводенна драма із захопленням закінчилася, як відомо, вбивством американського громадянина Леона Клінгоффера з Ню Йорку і, в дальших наслідках, резигнацією італійського уряду прем'єр-міністра Беттіно Краксі, який дозволив Аббасові виїхати з Італії під час того коли З'єднані Стейти Америки домагалися його видачі. Ізраїльські розвідчі речники передали Департаментові юстиції ЗСА зарекордовану розмову Аббаса з його підлеглими, яка виразно вказує на його співучасть у захопленні корабля. На підставі цієї записаної розмови Уряд ЗСА має тепер більше моральне право домагатися від урядів держав світу видачі палестинського терориста на суд в Америці.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $7.50 на 6-місяців, $15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Криза уряду в Італії

Є різні рекорди у світі. Італія здобула світовий рекорд щодо числа урядів від кінця Другої світової війни, яка скінчилася для Італії трагічно.

Її диктаторський президент-прем'єр Беніто Муссоліні згинув з рук комуністичних партизанів 28-го квітня 1945 року, отож на кругло два тижні перед капітуляцією Німеччини Гітлера, який застрілився у бункрі під канцлерським палацом у Берліні. Останній король Італії Гумберт, син Емануеля III, який зрікся престолу, володів кругло один місяць: від 3-го червня 1946 року Італія є демократичною республікою, в якій конституція забороняє існування фашистської партії, але не згадує про партію комуністичну, поруч якої існує мозаїка різних інших політичних угрупувань. Все ж, права Християнсько-демократична партія осягала довгі роки більшість у виборах і її репрезентанти складали щораз новий уряд. Найславетнішим післявоєнним прем'єром Італії був християнсько-демократичний лідер Альчідо де Ґасперi. Проте комуністична партія, друга за чисельністю після християнсько-демократичної, довела до анархізації в країні і створила клімат, пригожий для народження комуністичної терористичної організації „Червоні бриґади": ті терористи схопили і убили колишнього енергійного християнсько-демократичного прем'єра Альдо Моро. Убивників схопили і засудили на довготермінові в'язничні кари.

У минулий четвер італійський прем'єр Беттіно Краксі, соціял-демократ, проте опертий на партійній коаліції з участю також правої Республіканської партії, подався до димісії. Парлямент відмовив йому довіря після того, як він на власну руку, без згоди цілого уряду, зокрема міністра оборони Спадоліні, звільнив арабського терориста Абдула Аббаса, ніби тому, що Аббас мав дипломатичний пашпорт Іраку та „не було достатніх доказів його причетности до схоплення італійського корабля „Ахіллє Лявро" 7-го жовтня ц.р..

Упадок італійського уряду у зв'язку з тим останнім терористичним актом Палестинської Визвольної Організації підкреслив міжнародне значення сучасного терористичного руху. Водночас та димісія стала наявним доказом, що громадська думка в Італії, зокрема в її політичній верхівці, таки ворожа тероризмові і схиляється в сторону ЗСА, а не СССР. Зрештою Італія була і є роздерта внутрішніми конфліктами і проблемами. Вона належить до західнього військово-політичного бльоку НАТО і до Европейського економічного ринку, вона дозволила Америці на встановлення на її території частини далекосяжних ракет, вона — без уваги на силу комуністичної партії — здебільша дуже релігійна, горда на перебування на її території Ватикану.

Ця остання криза уряду в Італії — кільканадцята з черги, відколи настала там парляментарна система з усіма її прикметами і хибами, має більше значення, як кризи попередні. Бо вона безпосередньо стосується проблеми міжнародного тероризму, зверненого в першу чергу проти Америки. Італія мусить зберігати приязні зв'язки з арабським світом з уваги на свою географію — її ділить від Північної Африки з її арабськими країнами смуга Середземного моря, та з уваги на її економіку, тісно пов'язану з ринком збуту в арабських країнах та традиційним товарообміном. Тому цікаво, чим закінчиться та криза уряду і хто стане новим прем'єром. Цікаво, як поведеться дальше новий італійський уряд супроти Америки, яка різко запротестувала була проти звільнення Абдула Аббаса, коли вміжчасі з'явилися вже безперечні докази на тісну причетність того араба до злочину схоплення італійського корабля. Вислід тієї італійської кризи уряду може мати вплив також на дальший розвиток американсько-єгипетських відносин, доведених над берег повного розриву — всупереч життьовим інтересам обох тих країн. Тому цікаво, який буде дальший хід подій в Італії і цілому Середземному обширі.

КОРОЛЬ БЕЛЬГІЇ Бодуін запропонував дотеперішньому прем'єр-міністрові уряду Вільфрідові Мартенсові, коаліція якого здобула найбільше голосів у парляментарних виборах, зайнятися формуванням нового кабінету. В повідомленні сказано також, що Мартенс прийняв пропозицію короля і заповів зустріч з лідерами політичних партій, які співпрацювали з ним в минулому.

М.С.

КРУТІ ШЛЯХИ АМЕРИКАНСЬКОЇ РАДІО—ПОЛІТИКИ

Нещодавно відповідальні за радіопересилання американські кола повідомили, що з 1-им жовтня почав діяти при „Радіо Свобода" і „Вільна Европа" в Мюнхені новий відділ „Радіо Вільний Афганістан", що має за мету надавати інформації про боротьбу афганського народу за самостійність, про події в світі тощо. Завданням радіо є спростовувати пропагандивну фальсифікацію, що її під совєтською контролею подає радіо Кабул. Діяльність „Радіо вільний Афганістан" зараз же зустрілася із гострою реакцією Москви. ТАСС заявив, що це нова американська спроба дезінформації з метою оправдати політику терору, що її ніби в Афганістані підтримують ЗСА та що це є „невиповіджена війна суверенному Афганістанові". ТАСС при тому цинічно (як і Горбачов в Парижі) заперечує стосування будь-якого терору совєтськими окупаційними військами в Афганістані й повідомляє про „розквіт" країни та про повернення тисячів втікачів, які, мовляв, залишили Афганістан, втікаючи перед „терором банд". Тепер же американці, що віддавна підтримують ці „банди" вестимуть в їх користь пропаганду крізь радіо.

Можна думати що це лише заповідь масової компанії, скерованої проти „Радіо вільний Афганістан". Немає сумніву, що Москва докладатиме всіх старань, щоб принаймні послабити інформацію та коментарі цього афганського радіо та що при тому вона знайде послух серед різних американських „спеціялістів". Так сталося і в інших радіослужбах, де ці „спеціялісти", часто заледве знаючи дещо російську мову і, не маючи жадного уявлення про внутрішні стосунки в СССР, накидають свою лінію пересилань, зокрема національним радіослужбам. Допомагають їм в тому різні підозрілі американські „ліберали", які з уважливістю гідною кращої справи пильно слідкують, чи до тих пересилань не закрадається уявний антисемітизм, націоналізм, об'єктивна інформація про справжню російську суть совєтського режиму, а вже, боронь Боже, думки про боротьбу за самостійність. Один із таких „спеціялістів" Крічлов договорився навіть до того, що українці у своїй більшості жадної самостійности не прагнуть і хочуть навіки залишитися з росіянами.

Після приходу до влади президента Реґена і реформ переведених в „Радіо Свобода" можна було надіятися великих змін на краще. І справді, спершу здавалося, що національні служби цієї радіовисильні стануть дійсно на службі своїх народів, порушуватимуть найпекучіші проблеми національного поневолення, спростовуватимуть і історичні та сучасні брехливі фальсифікації, що ними совєтська дезінформація намагається годувати неросійські народи. Сьогодні можна сказати, що ці надії завели. Група „спеціялістів" і далі діяла в радіовисильні, зокрема ті, яких повністю не усунено, хоч і позбавлено попередніх впливів. Вони почали на всі боки поширювати „інформації" про націоналістичні настрої, передусім в українській службі, і під впливом цих „інформацій" розгорнувся широкий фронт нападів на національні пересилання. Великою мірою „допомогли" тому і деякі жидівські кола на чолі з Візенталем, що пішли в одному протиукраїнському фронті з совєтським режимом.

Результат цієї підривної кампанії був такий, що, не зважаючи на усунення цензури, на національні радіослужби пішов натиск із різних сторін, на жаль, навіть і з боку керівників радіовисилень з Джеймсом Баклі на чолі, щоб національні радіослужби „злагіднювали" свої пересилання. На чому полягає це „злагіднювання"? На практиці воно зводиться до повернення в минуле. „Дразливими" темами стали історія України, якої цикл став постійно передаватися в Україну для спростування багаторічних грубих фальсифікацій цієї історії з боку совєтських „вчених". І то, не зважаючи на те, що і в Україні в свій час проходили такі спроби дефальсифікації історії України, нагадаймо тільки Брайчевського. Ще „дразливішою" стала тематика нещодавної визвольної боротьби під час Другої світової війни і після неї, що її вів національно-визвольний рух, як і вияви цієї національно-визвольної боротьби, що її сьогодні продовжує вести українська політична еміґрація на Заході. Хоч президент Реґен у свій час солідаризувався з цією боротьбою. Але для різних „спеціялістів" замаскованих русофілів, все це є єрессю.

Загальновідомо, що русифікація в ССР є результатом тісного пов'язання сучасного совєтського імперіялізму з історичним російським, адже жадними комуністичними теоріями її пояснити не можна, як і не можна її виправдати будівництвом так зв. соціялізму. Сучасні кремлівські володарі під маскою совєтської фразеології прагнуть доконати того, чого не вдалося вчинити російським царям. Але про це національним службам в „Радіо Свобода" не можна говорити, всьому, мовляв, винен лише комунізм. Хто ж в одне пов'язує цей совєтський комунізм з російським імперіялізмом, той „націоналіст" — ненависник російського народу. Таким чином „Радіо Свобода" великою мірою йде по одній лінії з совєтським режимом. Хоч український самвидав вже не раз і не двічі підкреслював єдність

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про прощання зі сосною

Христі і Юркові в альбом

Вона стояла на сторожі нашої хати, таки при заїзді, розтягаючи свої щораз ширші опікунчі зелені рамена. Її привітлива зелень, що так нагадувала рідні Карпати і її місце саме на краї вулиці перед хатою були причиною, що ми, вперше приїхавши туди, відразу рішилися тут жити.

Ніхто не вмів сказати нам віку нашої сосни, ані хто посадив її у такому відповідному місці, що додавало чару цілій садибі, яку покійний Роман Купчинський завжди порівнював до старого галицького приходства.

„Наша" сосна своїм широчезним стовбуром дбайливо хоронила наш город і заїзд перед не надто тверезими водіями, що не один раз на протязі останніх тридцяти років затримували свої авта таки на ньому, що своєю силою умів їм встоятися.

Тридцять років — це довгий проміжок часу, в якому доводиться пережити багато гарного і поганого, в якому можна знайти багато друзів не лише серед людей, але і в природі. Такою приятелькою була ця сосна для нас усіх. Для старших нагадувала батьківщину і своєю приязню допомагала створити нове гніздо на американській землі. Для дітей вона, і ця хата, були нерозривно зв'язані з поняттям рідного дому, в якому вони перевели щасливе дитинство і з якого вирушили у власний світ, щоб далі при кожній нагоді повертатися тут з радістю і сантиментом.

„Наша сосна" за ті довгі роки була завжди з нами і завжди нашою гордістю. Літом кидала широку тінь на гарячу, спалену сонцем траву, осінню прикрашувала своїми зеленими шпильками опустілу від листя вулицю, зимою сніг задержувався на її гілках, просвічуючи тисячами самоцвітів до сонця.

Вона сильна і велика ледве похилялася під подувом вітрів, а було їх за ті роки багато. Аж тепер прийшла несподівано гураганова буря із гарним жіночим іменем Ґльорії, але тим разом наша сосна не зуміла їй встоятися. Її широкі два рамена з грюкотом впали просто на хату, немов щоб закрити її своїм галуззям та охоронити перед знищенням бурі, що шаліла того дня.

Було щось грандіозного і трагічного у виді того могутнього дерева, що лежало, закриваючи цілу хату, із роззявленою немов гріб ямою, де було колись коріння.

В тому останньому сумному епізоді свого життя „наше" дерево ще раз викликувало подив і загальну цікавість. Люди приходили, довго затримувались, подивляли, хитали головами з жалем, робили десятки світлин для себе і для преси і... складали нам співчуття. Нам видавалося це не дивним, а самозрозумілим, бож ця сосна була немов частиною родини. Але не лише ми переживали її втрату. Довгими роками у її тіні просиджували мешканці сусіднього дому старців, які у своєму загубленому, часто незрозумілому і чужому оточенні тільки під широким гіллям цієї сосни почувалися ще раз „немов дома". Тепер вони по одному переходили вулицю, зупиняючись біля руїни свого прибіжища і щось незрозуміле говорили до дерева, яке для них мало таке особливе значення.

Довгі дні сосна лежала так, немов прощаючись із хатою і її мешканцями. Вкінці прийшла черга і на неї. Великі пили протягом короткого часу знищили цілу її красу, а нам залишилося лиш декілька галузок на спомин. Так закінчилося її довге життя, в якому вона стільки бачила і знала. (Та ж під її віттям проїздили ми тисячі разів у радісних і сумних настроях, вона вітала нас із кожним поворотом домів, вона прощала в останню дорогу господаря цього дому.

Тепер ми стояли вже лише втрійку біля місця, де була глибока яма і похилий пень — останні сліди „нашої" сосни, і, здається, в кожного із нас ця пустка, що залишилася, нагадувала десятки дрібних переживань, з яких складається кожне життя.

— Пригадуєш??? — падало раз-у-раз питання, а за ним картина із цих минулих довгих років. Ми усміхалися, згадуючи їх, хоча горло стискав жаль, немов би все гарне відійшло назавжди із цим деревом.

Хтось скаже, „як можна так жаліти за деревом, коли кожного дня відходять такі вартісні люди, коли стільки нещасть у світі". А все ж нам здається, що природа є невід'ємною частиною нашого буття на цьому світі і що вона не раз стає найкращою приятелькою, найкращою розрадою і дає найбагатші переживання.

Тому ми прощалися не лиш із цією сосною, а, здається, також із спогадом найкращих безжурних років родинного життя.

О—КА

Лев Яцкевич

БІОЛОГІЧНА ВІЙНА

Згідно з дослідами Світової організації здоров'я, поверх 200 родів комах виявило досі відпорність на дію комаховбивчих речовин.

Найгірше, проте, що поміж тими комахами щонайменше половина становить небезпеку для людського та тваринного життя. Згідно з інформаціями, переданими членам Об'єднаних Націй цією Світовою організацією здоров'я, поміж тими біологічними бунтарями нараховують 38 родів комарів, носіїв малярії, поверх сотні родів мух, що розносять жовту гарячку та стільки само родів щурячих бліх, що поширюють чуму.

Але, не зважаючи на наполегливі зусилля та досліди Світової організації здоров'я, досі не розв'язано, ані проблеми відпорности комах, ані не знайдено нової, універсальної комаховбивчої речовини. На думку речника цієї Організації, заки не знайдеться нова успішна комаховбивча речовина, людство мусить користуватися порошком ДДТ, якщо не хоче спричинити катастрофи світового здоров'я.

В обороні ДДТ, виступив також на конференції Об'єднаних Націй нобелівський лавреат д-р Ч. Е. Борлаф у своєму рефераті про вирощування нових родів пшениці. На його думку, джерело гістеричної і, до деякої міри, безвідповідальної пропаганди „навкільників" проти вживання рільничих хемічних речовин, в загальному, а проти ДДТ, зокрема, становить „бестселлер" Рахелі Карсон: „Мовчазна Весна", що вийшла друком ще 1962 року. Ця напівнаукова та напівфантазійна повість до речі, талановитої письменниці та науковця, засіяла зерно шкідливої пропаганди в пресі, радіо та телевізії, що лягли в основу змісту програм багатьох клюбів любителів природи, дослідників дичини та опікунів птахів.

Хоч загальне число членів згаданих клюбів не перевершує 150,000, вони ведуть дуже завзяту та інтенсивну пропаґанду, завданням якої — добитися законної заборони вживати ДДТ. На думку д-ра Борлафа, така заборона може стати дійсністю лише тоді, коли наука винайде нову комаховбивчу речовину, кращу ніж ДДТ. Досі бо жадна хемічна речовина не вчинила більше добра для здоров'я, економіки та зменшення голоду в історії людства, як ДДТ.

У висліді вживання цієї речовини, впродовж останнього 30-ліття, врятовано один більйон людей від недуги малярії, що становить нечуване досягнення в анналах народного здоров'я. А ще й сьогодні поверх 350 мільйонів людей забезпечені від цієї страшної недуги, саме, через вживання ДДТ в рільництві. Слід при тому згадати, що у висліді піднесення стану здоров'я на нашій плянеті, настало покращання його економічного добробуту, зростом продукції рижу й пшениці: в Індії, Непалі, Тайвані та піднесенням вартости маловидайних, рільничих просторів.

Що ДДТ — нешкідливе для людського життя доказує те, що, не зважаючи на дуже високу продукцію цієї речовини (400,000 тонн річно) та постійний контакт з нею сотень мільйонів жителів землі, досі було занотованих лише кілька випадків пошкоджень та захворінь, спричинених, до речі, або випадковим, або самогубним впровадженням цієї речовини до нутра організму.

Не було, проте, досі ні одного випадку, щоб ДДТ зумовило розвиток пістряка, або було спричинником генетичних змін ув організмі. Доцьогочасні досліди виявили, що поміж поверх 1,400 хемічними речовинами, тільки дві з них мають зближену до ДДТ характеристику: Малатон та Пропоксур, але вони менше активні та успішні, ніж ДДТ.

Немає сумніву в тому, що коли „Оборонний фронт довкілля" та зв'язані з ним групи оборони природи доб'ються заборони вживання ДДТ, прийде черга на інші протипошесні хеміхні хемічні речовини, які у висліді можуть зменшити доцьогочасні збори на 50, або більше відсотків та піднести ціни харчових продуктів учетверо, або й вп'ятеро. Хто тоді забезпечить харчами бідні прошарки населення землі, з яких 25 відсотків живе на грані голодової смерти? Напевно не любителі природи та дичини!

Виявляється, що не зважаючи на всі тіні та недоліки, які виявляють постійно оборонці природи в хемічній речовині ДДТ, вона досі, не є прокляттям але благословенням людства.

Звичайно, це не значить, що людство має сісти на лаврах та дивитися бездільно на процес росту відпорности комах та насікомих проти комаховбивчих засобів, особливо тих, що загрожують здоров'ю людини. Тому не слід дивуватися, що Організація світового здоров'я вдарила в дзвін на сполох та заповіла хемічну війну усім біологічним бунтарям природи.

АМЕРИКАНСЬКО-АРАБСЬКА організація в Лос Анджелесі оголосила, що виплатить грошову винагороду за інформацію про осіб, які спричинили вибух у приміщенні осідку організації в Санта Ана, під час якого загинув один з її керівників. Сума винагороди становить 100,000 долярів.

Ярослав Падох

ПРО МЮНХЕН І ВІДЕНЬ, УВУ Й СВ. ВАРВАРУ ТА СКУЛЬПТОРА КРУКА

III.

Після закінчення війни перенісся до Мюнхену, де й живе досі. В 1946-1948 роках викладав в університеті УННРА. За допомогою архиєпископа І. Бучка й свого брата Івана студіював в Італії на протязі 1949 року. А після цього проходили довгі роки на праці в своїм ательє в Ґвабінґу, які переривали закордонні поїздки з виставками своїх творів в Італії, Англії, Австрії, Швайцарії, Югославії, Америці й Канаді. На нашому континенті виставляв в Ню Йорку, Філядельфії і Торонто. Крім цього бере участь у щорічних виставках у Домі Мистецтва в Мюнхені, часто як член жюрі. Його праці знаходяться в Національному Музеї у Парижі, у Ватикані, Британськім Музеї у Лондоні, в Державному музею у Дубровнику й інших відомих ґалеріях. 1964 року одержав на приватній авдієнції почесну медалю від Папи Павла VI. Його велика різьба знаходиться на трагічному цвинтарі в Ґмінді, а велична статуя Анни Ярославни, королеви Франції, стоїть перед входом до магістратського будинку в місті Кенінгсбрунн.

Ледве чи багато різьбарів придбало так багато признання від широкої публіки й, що важливіше, від фахової критики, як наш земляк, Крук. Загальні раніше показані каталоги із декілька сотнями знимок його творів говорять про їх ціну не тільки на німецькому ринку. У вступі до одного з них пише про Крука Жан Кассу, консерватор і директор французького Національного Музею, таке:

„Український скульптор Григор Крук пройшов свій шлях, як справжній артист крізь усі бурі й негоди нашої трагічної епохи. У різнорідних екзилях завершив він своє діло далеко від рідного краю й від рідного селянського побуту, які поклали непроминальний знак на його мистецтві. Вони залишилися живою частиною пам'яті майстра й проявляються живо й невідхильно в його творах. Їх вартість породила щирість, відкритість і зворушлива шорсткість селянськости. Все це викликає у нас непоборне почуття симпатії неначе народна пісня, яка віддихає повітрям і землею, які її створили".

У вступі до другого каталогу автор передмови д-р Іза Бавер доповнює оцінку Кассу словами: „Різьби Крука є гарні, завдяки своїй суцільній цілості. Це є те, що всім цим маломіщанним, духово незамітним простим людям дає щось зі свободи й суверенности, що від тих людей промінює".

Українськість творів майстра, який тільки дитиною пробував у своїм краю, підмічує авторитетно директор Клементинської ґалерії в Дубровнику, проф. Томислав Суляк. „Хоч його мистецька освіта — пише він про Крука, — пройшла в Німеччині передусім під впливом Берлінської школи, то все ж в його творах появляється сильна внутрішня пов'язаність зі своєю батьківщиною. В його працях відчувається виразно присутність України і традицій українського скульптурного мистецтва".

У швайцарському журналі „Форма і Дух" за листопад 1981 р. психолог і редактор Волтер Аліспах, підмічуючи легкий песимізм Крука, як наслідок важкого життєвого шляху й невсипущої працьовитости, оцінює його, як „справжнього мистця, який заглядає за куліси і швидко схоплює найсутєвіше у людині, бувши при цьому великим ворогом неповерхности". В цьому журналі присвячено Крукові передову п.н. „Григор Крук — Зворушливий мистець", а на зовнішній обкладинці поміщено його світлину що її читач знайде в цій статті.

Усі ці признання найвищих авторитетів скульптурного мистецтва світу збирає, неначе в сочці, колишній професор нашого мистця Бруно Бренер в словах: „Прихильна доля вклала Г. Крукові в колиску талант, як дар від Бога. Його праці вказують на це високе походження. Його діло буде оцінене майбутніми ґенераціями, як вияв вищої сили. Це є найвище признання для мистця".

Про Григора Крука писали й високо оцінювали його творчість також українські мистецтвознавці. Варто пригадати статтю д-р Надії Плющ п.н. „Скульптор" (Григорій Крук), („Література й Мистецтво" Торонто, лютий 1978) та виготовану до друку розвідку проф. В. Кармазина-Каковського п.н. „Григорій Крук — скульптор".

Знайомий з каталогами майстра я з радістю обходив з ним усі місця й оригінали його праць, які ще при ньому залишилися, чи які він саме оформлює. Розпочав мандрівку від УВУ, де є його кількадесят творів включно до вдалого портрету ректора Володимира Янева, а далі його робітню і врешті ливарню, в якій переховується уже відлиті, або приготовані для відливу нові праці. Особливо цікаво було оглядати який тузен - два його портретів відомих й невідомих мені осіб і ствердити це, про що менше знає українська громада, що Григор Крук є також дуже талановитим портретистом. Він теж непересічний меценат: під час мого перебування в Мюнхені подарував НТШ велике погруддя його патрона Тараса Шевченка, який буде незабавом пишатися у новоприбудованому домі НТШ побіч погрудь роботи Архіпенка й Молодожанина.

Ще б на закінчення сказати, що Григор Крук товариська і жартівлива людина. Пригадується мені його майже професійний жарт. Одна пані, якій він готував портрет, часто надокучувала йому різними запитами й пропозиціями. Одного разу, коли йому того було забагато, а вона турбувалася цим, що її портрет є мало до неї подібним, він сказав „Пані, як далі будете мене турбувати зроблю ваш портрет зовсім подібним до вас". Більш серйозним були жартом висловлені погляди на любов і мистецтво, які, як гриби, можна ствердити, чи правдиві тільки після вжитку. Автім, додав він, єдиними речами в світі для яких немає об'єктивного мірила, є власне мистецтво і любов. Не думаю, що майстер на всі руки Крук готовий оспорювати всі вище наведені погляди на його мистецтво.

Цієї осени в Лондоні відбудеться чергова виставка Крука. Чи послухає він приятельської поради й погодитися на перенесення цієї виставки до Ню Йорку, мені невідомо. Але може й послухає, адже з Лондону — впевнював я його — ближче до нашого міста, як з Мюнхену, зокрема як будуть готові транспортові скрині. А Ню Йорк місто Метрополітального Музею й Українського Музею, що й казати про Об'єднання Українських Мистців та вдячне НТШ, — всі після 24 років відсутности тут славного мистця Григора Крука з відкритими руками і серцями, а може й кишенями.

Кінець.

Круті шляхи...

(Закінчення зі стор. 2)

царських російських шовіністів з сучасними совєтськими. Але ці проблеми в „Радіо Свобода" стали табу. Зате національним редакціям „пропонують" віддзеркалення життя в СССР, що його подає на своїх сторінках совєтська преса, хоч це тотальна фальсифікація справжнього життя в національних республіках зокрема.

Тим часом саме в совєтській пресі дуже часто можна спостерігати, які проблеми Москву найбільше турбують, і за які вона найбільше нападає на західні пересилання. Так, наприклад, в „Комуністі Естонії" (8-ий випуск за 1985 рік) в статті „Фабриканти брехні і наклепів в етері" розправляються з „підривною пропагандою" американських радіостанцій, вважаючи, що сюди належить передусім така тематика: „Підкидання совєтським людям брехливих концепцій самовизначення націй, національної культури і національної самостійности", привілеї російського народу в стосунку до інших народів СССР і русифікація, протиставлення російського і корінного населення у національних республіках, тобто уприлейованого становища росіян. „Радіоголоси реґулярно повідомляють про проголошення днів незалежности, тижнів поневолених народів, роковини окупації".

В той же сам час саме цю тематику „радять" національним службам якнайбільше обмежувати, а займатися антикомунізмом, культурництвом та „об'єктивною" інформацією. Як зачуваємо новим директором для радіостанцій на місце Баклі має стати донедавній директор „Голосу Америки" Дж. Пелл, кажуть добрий знавець совєтських справ, колишній кореспондент в Москві. Можливо він приведе до порядку всяких „совєтологів", що обсіли відповідальні посади в „Радіо Свобода" і саботують справді об'єктивну інформацію народів СССР та вільне коментування подій у цій совєтсько-російській імперії.

ПРЕЗИДЕНТ ФІЛІППІН Фердінанд Маркос зустрівся і розмовляв на протязі одної години з речником Уряду З'єднаних Стейтів Америки сенатором Полом Лексолтом, якого президент Роналд Реґен післав із спеціяльною місією до Філіппін у зв'язку з погіршенням там загальної ситуації між урядом і опозиційними та підривними групами. Маркос запевнив американського гостя, що його уряд є здібний і спроможний дати собі раду з комуністичною імфільтрацією і партизанською активністю. Сен. П. Лексолт привіз для Маркоса листа від президента Р. Реґена, в якому говориться, що загрозу не слід легковажити і треба поробити всі заходи, щоб зменшити напругу між урядом і опозиційними групами.

У ВАШІНҐТОНІ ПОЧАЛИСЯ переговори про відновлення реґулярних полетів літаків цивільної авіяції між ЗСА і СССР. Сторони повинні виробити проєкт угоди до початку листопадової зустрічі у Женеві президента Роналда Реґена і генерального секретаря ЦК КПСС Михайла Ґорбачова, на якій цей проєкт буде остаточно затверджений. З'єднані Стейти Америки не впевнені в успішному завершенні переговорів, бо авіяційна компанія „Пан-Амерікен" вимагає гарантій рівноправних з „Аерофлотом" умов при обслуговуванні спільної лінії.

У ПРОВІНЦІЇ ТІҐРЕ, Етіопія, антикомуністичні повстанці вбили і поранили біля 1,500 урядових вояків у тяжких боях. Після втихомирення стрілянини на протиповстанському фронті, речники Фронту національного визволення передали через переносну радіостанцію заклик до населення Етіопії, а зокрема провінції Тіґре, у якому говориться, що намагання уряду відібрати від повстанців контрольовані ними території закінчилася повним провалом.

ОРГАНІЗАЦІЯ МОЛОДИХ консерватистів, яка має свій осідок у Вашінґтоні, почала крайову кампанію за припинення капіталовкладень у совєтську економіку. Молоді консерватисти заснували комітет „Рятуйте пригноблений народ". Відділи цього комітету існують уже більш як у 100 університетах ЗСА. Члени комітетів переконують адміністрацію університетів припинити ділові зв'язки з компаніями і фірмами, які підтримують ділові відносини з Совєтським Союзом.

Караються, мучаться, але не каються

„Якщо я був би останнім українцем на світі, я і тоді боровся б за Україну".

Л. Лук'яненко

Сильний духом

Євген Сверстюк

Євген Сверстюк народився у 1940 році. За фахом літературний критик і публіцист, науковий співробітник Інституту психології Академії Наук України. Автор кількох праць, які були поміщені в офіційній большевицькій пресі, а також поширювані українським і російським Самвидавом. Серед них була цікава аналіза роману Олеся Гончара під назвою „Собор у риштуванні", есей „Іван Котляревський сміється" та декілька інших праць.

Євген Сверстюк осудив московський наступ на **українську культуру і мову** з метою їх знищення, а також переслідування українських культурних діячів, які мали відвагу висловити протест проти русифікації в Україні. Як чесна людина і український патріот, Є. **Сверстюк включається в рух** національного відродження в Україні, що почав себе виявляти на початку 60-их років, і в цьому русі зайняв передове місце. Шестидесятники сприяли розвиткові інакодумства, гуманізмові та жадобі соціяльно-національної свободи в Україні. Це були роки українського національного піднесення, ознаменовані іменами Є. Сверстюка, В. Чорновола, В. Мороза, І. Світличного та багатьох інших речників національної української ідеї.

За активну громадську діяльність, яка виявилася у **виступах на захист української культури і національної самобутности**, Є. Сверстюка в 1956 році звільнили з роботи і таким чином не дали йому захистити вже готову дисертацію. До 1972 року Є. Сверстюк працював відповідальним секретарем „Українського ботанічного журналу" і одночасно брав активну участь в Самвидавному журналі „Український вісник". Його мужність і принципова постава проти свавілля КҐБ неодноразово була підтверджена його підписами під багатьма відкритими листами-протестами проти політичних репресій в Україні та відродження доби сталінізму. Варто згадати, що Євген Сверстюк разом з Іваном Дзюбою, Ліною Костенко, Михайлиною Коцюбинською і Віктором Некрасовим підписав відкритого листа до редакції газети „Літературна Україна". Цей лист був надрукований в „Українському віснику" у жовтні 1970 року. В ньому автори писали про нестерпну атмосферу, спричинену КҐБ у відношенні до українських патріотів. Відомі київські літератори протестували проти гонінь і наклепів на журналіста Вячеслава Чорновола, проти атмосфери підозри і людиноненависництва, яку створювали газетні статті в „Літературній Україні". Євген Сверстюк протестував проти „підсилювання шовіністичної кровожерности обивателя, який у кожному українцеві бачить „націоналіста" і „бандерівця". Автори листа уважали своїм обов'язком засудити статтю Полторацького „Ким опікуються деякі „гуманісти". Полторацький на взір своїх статтей-доносів за сталінських часів на Остапа Вишню, називаючи його „куркульським недобитком і фашистським агентом", вимагав фізичної розправи з ним. Тим разом Полторацький голослівно твердив, що автори (а їх було понад сто науковців) протестного листа обороняють „ворогів", „ідеологічних диверсантів" В. Чорновола і С. Караванського. Полторацький у своїй статті свідомо вводив в блуд читачів „Літературної України", бо перекручував факти і додавав свої думки до акту обвинувачення В. Чорновола з думкою зробити з нього більшого ворога народу, ніж його звинувачувало КҐБ. Полторацький провокаційно заявляв, що В. Чорновола нібито судили за „пропаганду націоналістичних поглядів та нелегальне пересилання за кордон антирадянських матеріялів", тоді як нічого подібного на суді не було. Провокатор Полторацький у своїй статті приписує В. Чорноволові цілком видумані слова: „Це зовсім не потрібна організація (комсомол), яку треба ліквідувати, не зайве було б навіть фізично. Колись куркулі активістам розрізували животи і набивали пшеницею, тепер потрібно набивати тим же активістам животи їхніми програмами і божевільними гаслами". Євген Сверстюк і співавтори відкритого листа до „Літературної України" вимагали від Полторацького документально довести належність цих слів В. Чорноволові або вибачитися за наклеп. Авторів сміливого листа опісля покарали тюрмою, за виїмком В. Некрасова, якому КҐБ дозволило виїхати за кордон.

Слід згадати, що є Сверстюк на вечорі в пам'ять Василя Симоненка у грудні 1963 року мав слово, яке було поміщене у Самвидаві „Український вісник" у січні 1971 року. У своїму слові Є. Сверстюк сказав: „Симоненко - єдиний покищо поет, що викристалізувався на провінції і вніс свій струмінь в поезію, струмінь оголеної правди і непідкупної честі... Знав село по своїх заболочених чоботах як працівник газети. Але він дивився на життя не як „представник", а як людина, як син дивиться на безпорадну матір".

Коли в Україні прокотилася нова хвиля арештів, тоді, в січні 1972 року в Києві теж заарештували Євгена Сверстюка. Це був перший удар КҐБ по українських культурних діячах, т.зв. шестидесятниках. Суд над Є. Сверстюком відбувся за закритими дверима. Йому приписували його самвидавні літературно-критичні статті, виступ перед учителями на Волині з критикою роботи шкіл. Все це було тавроване сумнозвичним штампом т.зв. „антисовєтської агітації та пропаганди". Навіть розмови з друзями і знайомими прокуратор назвав антисовєтськими. Це й була та сама „шовіністична кровожерність", про яку ішлося у відкритому листі. Євген Сверстюк протестував проти цієї горезвісної статті Полторацького, який провокаційним писанням „підсилював шовіністичну кровожадність і у кожному українцеві бачив націоналіста і бандерівця". Не інакше поступали судді і прокуратор, застосовуючи цей самий штамп, що його вживав Полторацький у своїй статті. За вислів тільки критичних думок Євгена Сверстюка засудила на 7 років каторжних таборів і 5 років заслання. Це на 12 років позбавлено людину людської гідности, пониження і жахливого переслідування всевладною таборовою адміністрацією.

Євген Сверстюк тримався гідно і мужньо. Його не застрашили і не заламали таборові знущання і терор. Свою боротьбу за справедливість він не припинив, перебуваючи за колючим дротом концентраційного табору ч. 36 Пермської сітки каторжних таборів. Так, влітку 1974 року він брав активну участь у місячному масовому страйку політв'язнів табору. Страйк проводився на знак протесту проти нелюдського ставлення адміністрації, зокрема проти побоїв. Того ж року Є. Сверстюк разом з групою інших політв'язнів звернувся з відкритим листом до міжнародного Червоного Хреста. В цьому листі політв'язні звертали увагу міжнародної громадськости на жахливі умови, в яких перебували політв'язні в московських кацетах, на що зовсім не звертає уваги т.зв. Совєтський Червоний Хрест. Єдиним засобом протестів лишаються голодівки. Хоч як тяжко вимореним в'язням голодувати, але сильна віра в справедливість вимог дає їм силу такі голодівки переводити. Одначе в'язні і тоді не мають спокою, бо звироднiла московська таборова адміністрація в часі голодівки ще більше знущається над своїми жертвами, запроторює голодуючих до тюремних карцерів. Бувало, що адміністрація була змушена поступитися на вимоги в'язнів, обіцювала поліпшити таборові життєві умови, та після голодівки таких в'язнів, а особливо організаторів, розбивали на групи і перекидали в інші концтабори, де доводилося в'язням примиритися з долею або починати голодівку наново. Так і Євген Сверстюк після голодівки був перекинений до табору ч. 35, де в більшості перебували політичні в'язні.

Євген Сверстюк свій засуд відбув вповні і не заломався, не скорився всемогучому КҐБ, яке від кожного українського політв'язня вимагає покаянної заяви Для КҐБ легко зліквідувати людину фізично, але КҐБ є безсильне супроти духа і волі людини. Тюрми і концтабори є найкращою кузнею гартування людських характерів. Слабі духом не витримують, заломлюються, але таких є дійсно небагато. Є. Сверстюк перейшов свою хресну дорогу гідно і мужньо, вийшов переможцем над задумами КҐБ. Яка його доля тепер, покищо невідомо. Напевно КҐБ не спускає зі Сверстюка свого ока. Та він не одинокий, таких тисячі, що мали відвагу і силу волі стати на прю з московським мотлохом. Це світочі, що волю України поставили вище свого особистого життя. Це запорука того, що правда України переможе злонамірні пляни Москви і скорше чи пізніше Україна заживе вільним життям.

Громада Бриджпорту вшановує пам'ять Я. Гури

В неділю, 18-го серпня 1985 року, зараз після Служби Божої та Панахиди, відбулися поминки за св. п. Ярослава Гуру в церковній залі св. Покрови в Бриджпорті, Конн. Сумна вістка про смерть Я. Гури прийшла несподівано із Польщі, де він відвідував свою сестру, ближчу та дальшу родину. Помер він 22-го липня цього року на атаку серця. Для бриджпортської громади св.п. Я. Гура був відомий із відданої громадської діяльности протягом довгих років. Він був представник і меценат Українського Наукового Інституту при Гарвардському університеті, член головної Управи та скарбник Громадського комітету Надбужанської землі, член Головної управи оборони Лемківщини, головний скарбник Комітету відзначення Великого голоду в місті Бриджпорті та довголітній секретар слідуючих організацій: церковний комітет св. Покрови, Відділ УККА. Пластприят, Український Братський Союз, Український Народний Дім у Бриджпорті та голова Контрольної комісії 59-го Відділу Українського Народного Союзу. Українська громада в Бриджпорті втратила відданого та жертвенного громадського діяча.

Жалібні сходини-поминки відкрив парох св. Покрови о. крилошанин Ярослав Шуст і передав дальше ведення голові церковного комітету Василеві Пелещукові. В поминальному жалібному слові В. Пелещук згадав коротко про працю та жертвенність св. п. Я. Гури. Олександра Шуст передала усно співчуття родині Покійного від члена комітету Надбужанської землі мгра Костюка з дружиною з Колорадо. Шануючи пам'ять Покійного, згадували св. п. Я. Гуру його знайомі і родина при каві та солодкім, яке приготовило Сестринство при церкві св. Покрови. Всі відчували, що передчасний відхід св. п. Я. Гури залишив у нашій громаді місце, яке тяжко буде заступити. В порозумінні з родиною та представниками місцевих організацій, замість квітів на його свіжу могилу, проситься складати датки на Гарвардський Український Студійний Інститут, а головно на 1000-літній проєкт Хрищення України.

І.Г.

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні присилати до редакції „Свободи" разом із двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

В ПЕРШУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ нашої Найдорожчої ДРУЖИНИ, МАМИ І БАБУСІ

ЕВИ ЯРЕЦЬКОЇ

яка припадає 3-го листопада, будуть відправлені

СЛУЖБИ БОЖІ з ПАНАХИДАМИ
в Римі, Чикаґо і в Гамтремку, Миш., в церкві Непорочного Зачаття.

ПЕТРО — муж
ЛЕСЯ — дочка з мужем СЕМЕНОМ
ПЕТРО П. — син з дружиною НЕНСІ
внуки — ДАВИД, ДЖЕНЕТ, КАТЕРИНА, ПАВЛО

Замість квітів на свіжу могилу

св. п.

д-ра Володимира Душника

довголітнього співпрацівника редакції „Свобода" і бувшого редактора англомовного Українського Тижневика та чоловіка Марії Душник — б. заступниці Головного Предсідника УНСоюзу

на СВІТОВИЙ КОНҐРЕС ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

387.00 дол. зложили

ПРАЦІВНИКИ
ГОЛОВНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ УНСОЮЗУ
І В-ва „СВОБОДА"

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Дорогого і Незабутнього МУЖА, БАТЬКА І ДІДУСЯ

бл. п.

Александра Марчука

буде відправлена

ПАНАХИДА

в неділю, 27-го жовтня 1985 року
після Служби Божої
на українському православному цвинтарі св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж.
Приятелів і Знайомих просимо згадати Покійного в цей день у своїх молитвах.

Дружина АНТОНІНА з Родиною

Ділимося сумною вісткою, що в С. Паульо, Бразилія, помер 21-го вересня ц. р., після наглої та короткої недуги наш Дорогий СТРИЙКО І БРАТ

бл. п.

Володимир Скульський

оставляючи в болючому смутку:
брата — д-ра ЮЛІЯНА ЛЬВА СКУЛЬСЬКОГО з дружиною ЛАВЗІНЬОЮ та дітьми АНДРІЄМ І СОФІЙКОЮ
братанку — ЕЛЄОНОРУ СКУЛЬСЬКУ
братанка — АНДРОНІКА з дружиною ОКСАНОЮ та синами МИРОНОМ, ЮРІЄМ І МАРКОМ
як також дальшу Родину в Европі, Казахстані і Канаді та багато Друзів і Знайомих в Бразилії і Північній Америці

Просимо про молитви за душу Покійного.

У Вашінґтоні створено Відділ Комітету Тисячоліття (Гарвардський Проєкт)

З наближенням Тисячоліття Хрищення України кожний свідомий українець думає про те, як він чи вона може зробити свій вклад в справу гідного відзначення цього великого ювілею в нашій історії. Група діячів української громади у Вашінґтоні, Д.К., думають зробити це створенням місцевого відділу для підтримки Гарвардського Проєкту, що його запланував і здійснюватиме Комітет Тисячоліття Хрищення Руси-України.

У березні, 29-го, ц.р., з ініціятиви Марти Мостович відбулись перші сходини осіб, зацікавлених справою створення місцевого відділу. Сходини відбулись у приміщенні товариства св. Софії, безпосередньо після доповіді на тему Тисячоліття, яку виголосив відомий експерт в питаннях релігії в Східній Европі проф. Богдан Боцюрків. На ці ініціятивні сходини прибуло приблизно 50 осіб, 19 місцевих організацій мали там своїх придставників.

Основуючі збори відділу відбулись 5-го вересня 1985 року знову ж у приміщенні Товариства св. Софія. До почесного комітету покликано настоятеля місцевої православної парафії св. Андрія Первозванного о. Ґригорія Подгурця; пароха української католицької парафії св. Тройці о. Тараса Лончину; і заступника пароха української католицької парафії пресвятої Родини о. Йосифа Денищука. Відтак обрано ділову управу відділу в такому складі: Марта Мостович — голова; Ігор Ґавдяк — заступник голови; Галина Бреславець — фінансовий референт; Юрій Саєвич — секретар; Клава Корбутяк, Євген Іванців, Орест Дейчаківський, Михайло Бохно, Ігор Вітковицький, Зенон Когут, Наталка Слюсар і Дмитро Романюк — вільні члени. До Номінаційної і Контрольної комісії обрано Надю МкКоннел, Богдана Ясінського і Богдана Балка.

Вашінґтонський відділ поставив собі за мету допомогти зібрати фонди на здійснення Гарвардського Проєкту, вважаючи цей проєкт одним із найважливіших сьогодні для української справи. Вже розпочались заходи для виготовлення списку потенційних жертводавців у терені американської столиці, що дасть можливість звернутися до кожного свідомого українця з проханням зробити вклад у це велике діло. Намічено згодом влаштовувати прийняття в приватних домах і громадські імпрези, а також вести постійну кампанію збирання фондів, - все для фінансової підтримки Гарвардського Проєкту. Проєкт цей дійсно важливий. Передбачено, що здійснення всіх його запланованих елементів коштуватиме приблизно п'ять мільйонів долярів. Перший елемент — це створення Катедри української релігійної думки при Теологічній школі Гарвардського університету, яка тісно співпрацюватиме із вже існуючими гарвардськими установами. Далі заплянованo влаштування в одному з італійських культурних центрів міжнародньої конференції для відзначення Тисячоліття християнства в Україні.

Найбільш амбітний елемент Гарвардського Проєкту — це видання корпусу української досекулярної творчости, себто творів, написаних під еґідою церкви до появи „Енеїди" Котляревського в 1798 році, коли українська творчість перейшла на трперішню новоукраїнську літературну мову. Передбачено видання 122 томів, що влкючає комплект усіх творів оригінальною мовою (42 томи), серію в прекладі на англійську мову (40 томів), серію в перекладі на сучасну українську мову (40томів).

Здійснення цього історичного значення завдання буде величезним кроком в напрямку виправлення теперішнього трагічного стану, коли наші вороги якомога намагаються загарбати для себе такі духовні надбання українського народу, як „Повість временних літ", „Київський літопис", „Слово о полку Ігоревім" тощо.

Четверта частина Гарвардського Проєкту — це видання довідника в трьох томах під назвою „Тисячоліття українського християнства", який буде виданий українською мовою і перекладений на англійську, французьку, італійську, еспанську, португальську, німецьку, польську та російську мови.

Новостворений відділ Комітету Тисячоліття Хрищення Руси-України надіється, що інші українські громади у вільному світі також зрозуміють важливість завершення Гарвардського Проєкту для збереження спадщини минулого українського народу, а таким чином — і для забезпечення його майбутнього.

Юрій Саєвич

З України...

(Закінчення зі стор. 1)

тики Москви, як зговір Сталіна і Гітлера про поділ Польщі 1939 року, загарбання прибалтійських республік, частини фінських земель і інші територіяльні розширення і продовження такої політики по сьогодні (Афганістан, наприклад).

6. Вся радянська пропагандистська машина безперервно і на повну потужність працює над опаплюженням справедливої національно-визвольної війни українського народу у західній частині України проти німецьких, а потім російських окупантів під час Другої Світової війни і після неї; просимо дати цим подіям, як воєнним діям, так і реприсивним заходам каральних загонів щодо мирного населення, дійсне висвітлення, залучивши до цього спогади учасників і сучасників руху опору, документи, наукові праці, як історію УПА, розповіді про визначних провідників і вождів визвольної війни, як Степан Бандера, Роман Шухевич та інші народні герої, легендарні борці українського народу; просимо не залишати без належної уваги цю славну сторінку історії українського народу, яка є вельми повчальною для цілого вільного світу, поскільки це була перша національно-визвольна війна проти Москви після Другої світової війни — це був „український Афганістан", борців якого дотепер переслідують, катують і знищують;

7. Посимо розповісти світові про українське населення, вивезене цілими родинами, селами в Сибір, і про їх долю, а так само про сталінські концентраційні табори; через „Радіо Свобода" закликати бувших політв'язнів, які зараз проживають на Заході, об'єднатися в братство чи союз, завданням якого був би захист переслідуваних радянським режимом громадян;

8. Передавати через „Радіо Свобода" весь самвидав, який потрапляє на Захід, і заборонені твори українських письменників, істориків, науковців;

9. Просимо передавати на хвилях радіо „Свобода" музикальні вітання рідним і знайомим з нагоди свят, роковин, іменин, які склалися б з українських пісень: давніх і сьогочасних, народних і пісень українських композиторів.

Ці наші побажання стосуються так само українських передач радіо „Голос Америки", Канади та інших радіостанцій, які в майбутньому передавитимуть пересилання на українській мові.

З глибокою пошаною до вас і безмежною подякою, бо робите ви велику справу, від імені українських радіослухачів.

„Українські патріоти".

УПЦ в ЗСА...

(Закінчення зі стор. 1)

Єпископ Антоній з Митрополитом Мстиславом і родиною після свячень.

був настоятелем церкви св. Володимира в Еймбрідж, Па., а останньо св. Архистратига Михаїла в Геммонді, Індіяна. Пострижений в ченці у 1985 році він був у липні ц.р піднесений Митрополитом Мстиславом і затверджений Собором до сану Архимандрита.

Уже після свячень Митрополича Канцелярія повідомила, що вночі з суботи на неділю, 5-6-го жовтня, невідомі особи перетяли електричні і телефонічні каблі в землі біля церкви-пам'ятника. Викликані працівники електричної компанії через ніч зуміли направити перерізані проводи.

ВЛАСНИК СПАДЩИНИ

Управа 20-го Відділу СУА інформує, що власником архіву Богдана Лепкого, який буде показаний у Філядельфії в УОКЦентрі в неділю, 27-го жовтня, є дочка письменника Софія Лепка, а опікуються ним д-р Роман і Лідія Смики. Ред.

ПОМИЛКА У ПРІЗВИЩІ

У звідомленні про вшанування інж. Романа Ракочого, ст., на Союзівці („Свобода", ч. 186 з 28-го вересня ц.р.), яке відбулося з ініціятиви Управи КЛК, нагороду від цього клюбу інж. Ракочому вручив Орест Кизик, заступник голови КЛК. — Ред.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 20-го ЖОВТНЯ 1985 р.

Асторія, Н. Й. Місячні збори Б-ва св. Миколая — 5-ий Відд., о год. 4-ій по пол. в церковному приміщенні при 37-09 31-ша Авеню. Просимо членів до численної участи і вирівняти вкладки. На порядку денному звітування Управи і полагодження інших справ. — В. Левенець, гол., М. Хоманчук, секр.